

ماجرای مرگ یک شهر

نهم اردیبهشت، روز شوراهاست. وظیفه شورای شهر سیاستگذاری در مدیریت شهری، حوزه‌های مدیریت مالی، اقتصادی، محیط‌زیست، عمرانی و نظارت بر پروژه‌های شهری است. این در حالی است که در چهارسال اخیر تعداد مصوباتی که در این حوزه‌ها به تصویب شورای شهر (به‌طورویژه در تهران) رسیده، اندک است. در این دوره، حتی اجرایی شدن آنچه در دوره‌های قبل شورای‌شهر به تصویب رسیده بود، پیگیری نشد. نکته دومی که در شورای شهر پنجم وجود دارد، عدم تعهد به شعارهای انتخاباتی است که اعضای شورا قبل از نامزدی قول عمل به آنها را داده بودند. پایبندنبودن به شعارهای انتخاباتی بی‌اعتمادی را در مردم ایجاد می‌کند. در زمان انتخابات قول‌هایی برای بالا بردن کیفیت زندگی در شهر داده‌شد. قرار بود شهر تهران به یک شهر انسان‌محور تبدیل شود، این درحالی است که به ظرفیت سمن‌ها، تشکل‌های فرهنگی و مساجد بی توجهی شد و شهری ساخته شد که سرمایه‌انسانی در آن نادیده گرفته می‌شود.

سرمایه یک شهر، شهروندان آن هستند و زمانی که به سرمایه‌انسانی یک شهر بی‌توجهی شود، بی‌اعتمادی اجتماعی اتفاق می‌افتد. شهری که بی‌اعتمادی اجتماعی در آن وجود داشته‌باشد، هیچ وقت نمی‌تواند شهری موفق و باکیفیت از نظر زیست‌انسانی باشد. حتی اگر مدیران خوبی هم در شهر مدیریت کنند، باز هم مردم شهر با مدیران شهری همراهی نمی‌کنند و این مرگ یک شهر را به همراه دارد.

افراکتی و از زیر بار مسؤولیت در رفتن، یکی از مهم‌ترین چالش‌های اساسی شهری در شورای شهر پنجم است. اعضای شورای شهر تهران، مشکلات زیست شهری را رها کرده‌اند و زمانی که از آنها پرسیده می‌شود چرا مشکل آلودگی هوا از بین نمی‌رود، آلودگی صوتی بیش از حد استاندارد است یا چرا هنوز عمل موثری برای رفع مشکلات حمل‌ونقل انجام نشده یا چرا شهروندان تهرانی هنوز دل‌نگران وقوع سیل و زلزله هستند، حل نشدن مشکلات را به گردن ارگان‌های دیگر می‌اندازند و ادعا می‌کنند بودجه در اختیار مدیریت شهری نیست.

حال این که هر سال بودجه قابل قبولی به مدیریت شهری اختصاص داده می‌شود اما همچنان حمل و نقل درون شهری دچار مشکل است و در زمان شیوع ویروس کرونا، مشکلات بیشتر از قبل خود را نشان داد.

سیاست‌زدگی یکی از مهم‌ترین دلایلی است که باعث ناگامی شورای‌شهر دروپنجم شده‌است. درست است که مدیریت شهری پایتخت ناخودآگاه سیاسی است اما اعضای شورای شهر پنجم بیشتر از دوره‌های دیگر، درگیر مسائل سیاسی هستند و حتی چون شهرداران معرفی شده با تفکرات سیاسی‌شان مطابقت نداشتند، آنها را قبول نکردند.

توجه به مسائل سیاسی به جای توجه به مصوبات شهری و بهتر کردن کیفیت زندگی باعث شد تا مدیریت شهری، سیاست‌زده شود. به خاطر همین به مدیریت تخصصی و به کارگیری افراد متخصص توجه نشده‌است چراکه سیاست بیشتر از هر مساله دیگری در اولویت شورای شهر قرار دارد. این درحالی است که با برنامه‌ریزی دقیق و جامع می‌توانستند از ۶هزار نیروی انسانی که در شهرداری تهران به کار گرفته می‌شود، استفاده کنند.

استفاده مشورتی و فکری از منبع عظیم انسانی اما در چهار سال اخیر، در مدیریت شهری و در شورای شهر تهران، مغفول ماند. موضوع مهم دیگر اما مدیریت در زمان حال است. شورای شهر دوره پنجم، هیچ برنامه جامع و کاملی برای مدیریت آینده شهر ندارد، حال آن که توجه به مدیریت هوشمند و برنامه‌ریزی برای ۵۰سال آینده تهران می‌توانست آینده شهر را تضمین کند. به همین دلیل بررسی عملکرد شورای شهر پنجم، نشان می‌دهد آنها در چهارسال گذشته عملکرد قابل قبولی نداشته‌اند و نمره قبولی نمی‌گیرند.

شورای شهر پنجم تهران اول شهریور سال ۹۶ رسماً آغاز به کار کرد

شورای شهر پنجم تهران اول شهریور سال ۹۶ رسماً آغاز به کار کرد

عکس:

ایرنا

تحصیل ۵۴هزار ایرانی در خارج کشور

سیدرضا عاملی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی با اغراق‌آمیز خواندن موضوع مهاجرت نخبگان از کشور گفت: بر اساس گزارش مرکز رصد مهاجرت نخبگان که در دانشگاه صنعتی شریف ایجاد شده تنها ۵۴هزار ایرانی به دلیل تحصیل در خارج از کشور حضور دارند. وی افزود، این افراد بیشتر برای تحصیلات تکمیلی مهاجرت کرده و از جایگاه علمی بسیار خوبی نیز برخوردارند. / ایرنا

گفت‌وگو با محسن هاشمی‌رفسنجانی، رئیس شورای شهر تهران درباره چرایی نقش کم‌رنگ شوراها

دولت در امور شورا دخالت می‌کند

احتمال داشت مشغول صحبت با رئیس جمهوری آینده باشیم؛ رئیس دولت سیزدهم، به خصوص که سرش به قدری شلوع بود که مصاحبه حضوری را نپذیرفت و در چند روز متوالی به سوالات، کتباً پاسخ داد. البته محسن هاشمی‌رفسنجانی همیشه همین‌طور بوده، کمی دور از دسترس، با حریمی خصوصی که سفت و سخت نگهش می‌دارد و دیسپلینلی خاص که همیشه حفظش می‌کند. این روزها فقط او را می‌توان در صحن شورای شهر تهران پیدا کرد و در جلسات خصوصی احزاب که البته دست خبرنگاران به آن نمی‌رسد.

ما می‌خواستیم او را روز درو ملاقات کنیم و درباره جزئیات کار و بار این روزهایش سوال پرسیم که تمرزی به نام مصاحبه کتبی مانع شد. البته رئیس شورای پنجم شهر تهران وقتی هم که رویه‌روی یک خبرنگار می‌نشیند، هر جا که دلش نخواهد پاسخ نمی‌دهد و همه چیز را با خنده و شوخی و مطایبه پرگار می‌کند. این بار که شاید آخرین مصاحبه جام جم با او در کسوت رئیس شورای شهر بود اما خبری از خنده و شوخی نبود، به جایش جملاتی بود که تیغش گاه مجلس و گاه دولت را می‌خلید.

مریم خباز

جامعه

کسانی که به عملکرد شورای پنجم نقدهایی وارد می‌کنند ۲ گروه هستند؛ دوستانی که شاید اطلاع دقیقی از وظایف و اختیارات شورای شهر ندارند و جریان‌هایی که خود را رقیب این شورا فرض می‌کنند و می‌خواهند عملکرد آن را زیر سوال ببرند

شورای شهر پنجم تهران را چطور ارزیابی می‌کنید؟

شاید مدیریت شهری در تحقق کامل انتظارات مردم، ایده‌آل نبوده اما عملکرد شورا در حیطه اختیارات و وظایفی که دارد قابل قبول بوده‌است. ما در بخش سلبی، انتظارات مردم را در توقف شهرفروشی و قانون فروشی، مبارزه با رانت‌خواری و کاهش هزینه‌های اداره شهر و صیانت از فضای سبز و باغات نسبتاً برآورده کردیم، اما در بخش توسعه حمل‌ونقل عمومی، نوسازی بافت‌های فرسوده و افزایش تاب‌آوری شهر و همچنین آسیب‌های اجتماعی به دلیل حمایت نکردن دولت و تخصیص ندادن اعتبارات و هماهنگی‌های لازم، نتوانستیم برنامه مان را محقق کنیم. در واقع این موضوعات عمداً خارج از اختیارات و وظایف شورا بوده‌است. در طول دوره پنجم حدود ۳۰۰ جلسه‌علنی برگزار شده که ۱۵۰ طرح، ۱۹۰ لایحه، ۲۸۰ مصوبه موردی در کنار ۴۰۰ مصوبه باغات، ۱۳۰ مصوبه نمایندگی و ۵۰ مصوبه نامگذاری به تصویب رسیده و علاوه بر آن اعضای شورا حدود ۹۰۰ تذکر به شهرداری تهران را برای انجام بهتر وظایف قانونی ابلاغ کرده‌اند و به لحاظ عملکرد رسمی، شورای پنجم از موفق ترین دوره‌ها محسوب می‌شود.

البته اعضای شوراهای قبل از جمله شورای چهارم چنین اعتقادی ندارند و نمی‌پذیرند که شما بهتر از آنها عمل کرده‌اید.

من در مقام قضاوت درباره عملکرد دوره قبل نیستم و طبیعتاً دوستان دوره قبل نیز می‌توانند کارنامه عملکرد خود را به افکار عمومی ارائه کنند.

با این‌که می‌گویید از عملکرد شورای پنجم راضی هستید و از آن دفاع می‌کنید حتماً می‌دانید نقدهای زیادی به عملکرد شورا وارد می‌شود. این نقدها را قبول دارید؟

کسانی که این نقدها را بیان می‌کنند دو گروه هستند: دوستانی که شاید اطلاع دقیقی از وظایف و اختیارات شورای شهر ندارند و جریان‌هایی که خود را رقیب این شورا فرض می‌کنند و می‌خواهند عملکرد آن را زیر سوال ببرند. در پاسخ به پرسش شما من دو سوال مطرح می‌کنم، یکی را خودم جواب می‌دهم و دیگری را لطفاً شما یا کسانی که مدعی هستند شورای شهر عملکردی نداشته‌است، پاسخ دهند.

سوال اول این است که شورای پنجم چه کاری انجام داد که در دوره‌های گذشته انجام نشده‌بود. پاسخ ما روشن است، اولاً

کرونا استرس را ۱۶ درصد افزایش داد

بهزاد وحیدنیا، مدیرکل مشاوره و امور روان‌شناختی سازمان بهزیستی گفت: در طول شش ماه اول شیوع کرونا ۹ تا ۱۱ درصد استرس، اضطراب و افسردگی شدید و متوسط گزارش شده بود که اکنون این رقم به ۱۶ درصد افزایش یافته است. وی با اشاره به ارائه دومیلیون و ۲۰۰ هزار مشاوره تلفنی افزود: شیوع کرونا در کشور سبب شده تا تقاضای مشاوره تلفنی نسبت به سال‌های قبل دو برابر شود. / ایسنا

کوچه‌های کم‌عرض اگر شهرفروشی نیست، پس چیست؟

پروانه و مجوز این ساختمان‌ها عموماً در دوره قبل صادر شده و شهرداری از نظر قانونی قادر به ابطال مجوزهای صادرشده نیست و اگر هم ابطال کند، فرد با مراجعه به دیوان عدالت اداری علیه شهرداری حکم می‌گیرد. در این دوره پروانه‌های صادره براساس طرح تفصیلی بوده و در طرح تفصیلی، ساختمان بلندمرتبه در کوچه کم‌عرض پیش‌بینی نشده‌است.

با این حال شورای شهر پنجم نمی‌تواند معصوم باشد. مهم‌ترین نقطه ضعف و قوت شورای شهر پنجم تهران را چه می‌بینید؟

شاید بزرگ‌ترین ضعف مدیریت شهری در این دوره، عدم پیگیری جدی و کامل مصوبات دولت در حوزه حمل‌ونقل عمومی بوده‌است. متأسفانه مصوبات دولت در مورد اتوبوس و مترو در حد کاغذ باقی ماند و بودجه‌های مترو و اتوبوس به شهرداری پرداخت نشد. ما این موضوع را از سطوح مختلف پیگیری کردیم. من شخصاً با رهبر معظم انقلاب در این باره صحبت و تقاضا کردم ایشان به دولت توصیه کنند، رئیس جمهوری چندی بعد گفتند رهبری

در این باره به ایشان توصیه کردند. همچنین جلسات مختلف با معاون اول رئیس جمهوری و وزرا برگزار شد اما متأسفانه به نتیجه عملی نرسید. البته شاید بخشی موانع، تحریم و مشکلات کشور بود ولی باز هم من معتقدم حمل‌ونقل عمومی در اولویت است و در نتیجه تأمین مترو و اتوبوس در تهران به‌خصوص در شرایط کرونا ضروری بود اما از سوی دولت و ستاد ملی مقابله با کرونا، ریلی بوده‌چه برای آن در نظر گرفته نشد.

به ستاد ملی مقابله با کرونا اشاره کردید. این ستاد تقریباً به هیچ‌کدام از پیشنهادها و تعصباتی که هشتاد و دو باره شروع موج پنجم کرونا که شما چندی پیش به آن اشاره کردید. آیا مشکل از ستاد ملی است یا از شورا که خواسته‌هایش پیش نمی‌رود؟

اگر به سخنان وزیر بهداشت به عنوان دبیرستاد ملی مقابله با کرونا مراجعه کنید، می‌بینید به پیشنهادات ایشان نیز عموماً توجه نمی‌شود. شورای شهر که جای خود دارد. ظاهراً فقط رئیس جمهوری است که به مصوبات ستاد ملی مقابله با کرونا در رعایت فاصله اجتماعی و حاضر نشدن در جلسات حضوری عمل می‌کند.

در شورای پنجم، قهر و آشتی‌های زیادی را می‌بیند بودیم. این قهرها و استغفاها عمدتاً به این خاطر بود که اعضا می‌گفتند صایسان شنیده نمی‌شود. آیا این شنیده نشدن را باید از جانب شما بدانیم؟

در یک سیستم دموکراتیک و چند صدایی این‌گونه تفاوت سلیقه‌ها طبیعی است و خوشبختانه طی چهارسال گذشته فقط دو سه مورد از این مسائل را شاهد بودیم که با تدبیر، سوءتفاهمات برطرف شد.

اما موضوع، اختلاف سلیقه نبود بلکه اعتراض به عملکرد شما بود. خودتان را چه جور رئیس می‌دانید؟

هیچ‌گاه در شورا احساس ریاست نکردم و همه تلاشم این بود که در این دوره، شورای شهر با خرد جمعی و نه نظر شخصی اداره شود و به این علت هیچ تصمیمی در این دوره بدون طرح در هیات رئیسه شورا یا جلسات هم اندیشی به صحن برده نشد و در آنجا هم تلاش برمداراً و حاکمیت منطق و عقلانیت و بحث‌های کارشناسی بود.

گفته‌اید که حزب سازندگی شما را کاندیدای ریاست جمهوری کرده اما شما نه فعلاً قبول کرده‌اید

و نه رد. به نظرتان مهم‌ترین خاصیت شورای شهر این نیست که برای رؤسا و اعضای آن

سکوی پرتاب می‌شود؟

این هم یک قضاوت نادرست دیگر است. مساله ریاست جمهوری در شرایط فعلی ارتباطی به مدیریت شهری ندارد. اتفاقاً در گذشته شاهد کاندیداتوری شهرداران سابق تهران بودیم و این موضوع موجب می‌شد مدیریت در شهر تحت تأثیر تصمیمات انتخاباتی قرار بگیرد و روندهای نامناسبی در پروژه‌های عمرانی و تبلیغاتی ایجاد شود که متأسفانه رسانه‌های رسمی به جای نقد آن به بلندگوی تبلیغاتی این جریان در دو دهه گذشته تبدیل شدند. اما در این دوره خوشبختانه هیچ فعالیت انتخاباتی یا تحت تأثیر انتخابات را در تهران شاهد نبودیم و موضوع بنده هم ارتباطی به جایگاه حقوقی به‌عنوان رئیس شورا ندارد بلکه وابسته به شخصیت حقیقی و انتساب به آیت‌.. هاشمی‌رفسنجانی و تجربیات کاری و اجرایی‌ام در گذشته‌است.

به هرحال شانس شما برای رئیس جمهوری شدن زیاد است. اگر این اتفاق بیفتد به دولت محلی بها می‌دهید؟

من معتقد به ساختار شورایی و افزایش حضور مردم در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی کشور هستم. شما در کشورهای توسعه‌یافته مشاهده می‌کنید بسیاری از تصمیمات شهری با مراجعه مستقیم به مردم گرفته می‌شود، بنابراین ما باید به سوی تقویت نهاد شورا برویم که هم مصلحت نظام است و هم مصلحت مردم.

انتخابات

به نظر شما اگر شهرها شورا نداشته باشند چه اتفاقی می‌افتد؟

در این باره دو نوع نگاه مختلف وجود دارد. برخی از ابتدا با تأسیس نهاد شورا مخالف بودند و آن را ناکارآمد می‌دانستند و شاید به همین دلیل تأسیس شورا حدود ۲۰ سال پس از تصویب قانون اساسی که فصل هفتم آن با هفت اصل به شوراها اختصاص دارد، رخ داد. اما دانشگاه دیگری وجود دارد که شوراها را بخش مویرگی و عمیق مردم‌سالاری در نظام جمهوری اسلامی می‌بیند که بیشترین مشارکت مردمی را در اداره کشور تحقق می‌بخشد. این نگاه معتقد است که حتی اگر سیستم شوراها و شهرداری برخاسته از آن نسبت به بروکراسی قبلی، انسجام و کارآمدی کمتری داشته‌باشد باید آن را به‌عنوان یک حق عمومی و مطالبه مردم به رسمیت شناخت، اختیارات آن را به آن تفویض و مشکلات آن را حل کرد تا دولت محلی در کشور ریشه بگیرد و بتواند بار سنگین دولت مرکزی و اعتراضات مردم به حاکمیت را سبک کند و بسیاری از امور خدماتی به خود مردم و دولت محلی تفویض شود.

بارها گفته‌اید حرف شورا خریدار ندارد. چنین شورایی چرا باید باشد و چرا حرفش را نمی‌خوانند؟

علتش به دلیل موازی‌کاری و دخالت دولت در بسیاری از امور است که قاعداً باید به شورا و مدیریت شهری محول شود مانند تعیین عوارض در شهرها، تصمیم‌گیری‌های ترافیکی، حمل‌ونقل، موضوعات شهرسازی یا انرژی و ارتباطات مرتبط با مدیریت شهری که هنوز به شورای شهر تفویض نشده‌است.

به این ترتیب مردم فعالیت‌هایی را از شهرداری مطالبه می‌کنند که اختیارات آن به مدیریت شهری واگذار نشده‌است.

اگر بخواهید در اختیارات و وظایف شورای شهر تغییراتی اعمال کنید این تغییرات چه خواهد بود؟

۲۳ عنوان وظیفه برای شورا و مدیریت شهری در قانون پیش‌بینی شده که تاکنون فقط یک سوم آن یعنی حدود هشت وظیفه تفویض شده و بقیه هنوز در اختیار دولت است. دولت محلی زمانی شکل می‌گیرد که همه این وظایف به مدیریت شهری تفویض شود اما ظاهراً دولت و مجلس چندان با این موضوع همراه نیستند چرا که قدرت و دامنه فعالیت‌شان را کوچک می‌کند درحالی که این به نفع نظام، مردم و کارآمدی است که بار دولت مرکزی سبک‌تر و امور به مردم و دستگاه‌های مردم‌نهاد واگذار شود.

یعنی می‌گویید دولت و مجلس، شوراها را رقیب خود می‌دانند؟

نه به عنوان رقیب. دولت و مجلس معتقدند چون وظیفه پاسخگویی به‌عهده آنهاست باید وظایف هم به‌عهده آنها باشد.

می‌دانید که تصاداً قایل ملاحظاتی از اعضای شوراهای شهر در کشور به دلیل سوءاستفاده و تخلفات مالی دستگیر شده‌اند. اگر دست شوراها بسته است پس این تخلفات چطور اتفاق می‌افتد؟

خوشبختانه در تهران چنین پدیده‌ای را شاهد نبودیم، در سایر شهرها هم که این اتفاق رخ داده، باندی متشکل در شهرداری، شورا و سایر نهاده‌ا قاعداً تخلفاتی کرده‌اند که بخش شورای آن رسانه‌ای شده‌است. به صورت طبیعی یک عضو شورا مستقیماً اختیار قانونی برای صدور مجوز یا رانت ندارد بلکه باید از طریق شهرداری، فرمانداری یا منابع طبیعی این مجوز وارزش افزوده ایجاد شود. اتفاقاً زمانی که شما یک نهاد را تأسیس می‌کنید و اختیارات لازم را به آن نمی‌دهید، بستر برای سوءاستفاده از ظرفیت خالی آن نهاد ایجاد می‌شود. ما در تهران با شفافیت جلوی سوءاستفاده را گرفتیم پس قاعداً در مواردی که تخلف رخ داده این شفافیت و نظارت مستمر وجود نداشته‌است.

فکر می‌کنید اعضای شورای شهر پنجم در تهران برای شورای ششم رای می‌آورند؟

از ۲۱ عضو شورا، ۱۲ نفر در انتخابات دوره ششم کاندیدا شده‌اند که اگر تأیید نهایی شوند و انتخابات با مشارکت بالا و پرشور برگزار شود، احتمال آرای ویرشان زیاد است. اما اگر انتخابات راکد و کم‌شور باشد، شانس موفقیت آنها کمتر می‌شود.